

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Oldřich Kowalski

Do nového ročníku PMFA

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 18 (1973), No. 1, 1--2

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138295>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1973

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Do nového ročníku PMFA

Oldřich Kowalski

Po dva roky se nová redakční rada PMFA snažila, aby to, co v našem časopise tiskneme, mělo hlavu i patu; mezitím se začaly rýsovat náznaky něčeho, jako je páteř, a nyní tedy došlo i na nové šaty. Za novou grafickou úpravu časopisu děkujeme především s. Jiřímu Ledrovi z výtvarné redakce nakladatelství Academia. Zatímco obálka je přesně taková, jak vyšla z rukou výtvarníka, zůstalo bohužel nerealizováno několik jeho dobrých nápadů týkajících se vnitřní úpravy. Chápeme však objektivní potíže, které nedovolily tiskárně Prometheus přijmout náš návrh v plném rozsahu, a děkujeme tedy s. řediteli Karlu Wickovi, že pro nás učinil to, co bylo v současné době možné.

Před dvěma lety poznamenal žertem jeden z čelných funkcionářů Jednoty, že když dostal při obědě na stůl nové, zelené číslo Pokroků, přešel ho apetit při pohledu na tu barvu. Naším záměrem ovšem bylo přimět ony zástupy čtenářů, kteří si zvykli Pokroky automaticky odkládat ad acta, aby časopis otevřeli alespoň ze zvědavosti, neobsahuje-li nějaké vitamíny. Nyní tedy zelené období končí, pokud jde o spotřebu tiskařských barev. (Pokud jde o různé přenesené významy tohoto slova, ponecháváme vše úvaze las-kavého čtenáře.)

Na tomto místě je snad vhodný malý pohled do zákulisí. V širší veřejnosti asi není známo, že hlavní díl odpovědnosti za chod časopisu spočívá na redakčním kruhu, v němž kromě redaktorů aktivně pracovali B. Budinský, J. Folta, M. Chytilová, T. Katriňák, J. Niederle, J. Šedivý, J. Tolar a J. Vyšín. „Aktivně pracovali“ znamená v časopise čtenářského typu zejména to, že vycházeli na lov autorů; většinou ve dne, občas i po setmění. V tom jim pomáhali i další členové redakční rady, a co je potěšující, velký počet dalších přátel z řad matematiků i fyziků, kteří nejsou redakční radové, ale prostě jen fandové nové koncepce časopisu. Bez těch posledních si neumíme úspěšnou práci v našem časopise představit.

Je zde mnoho, co je zapotřebí ještě zlepšit. Zůstali jsme například hodně dlužni zájmům středoškolských učitelů. Nedomnívám se, že více metodických článků a různého poučování je nejlepší cesta, jak si je získat. Potřebujeme autory, kteří dokáží hovořit pro ně srozumitelným jazykem, ať již to budou lidé z jejich středu nebo akademikové.

Je třeba, aby i funkcionáři Jednoty, kteří píší různé zprávy o činnosti nebo o tom, co se stalo, se cítili být autory čtenářského časopisu. O složení čtenářské obce již leccos víme; vyšel o tom článek v 5. čísle předešlého ročníku.

Co můžeme v tomto úvodníku žádat od našich čtenářů? Apelovat na ně, aby časopis četli? To by byla asi převrácená logika. Rozumnější snad bude požádat je, aby se sami stali autory (alespoň dopisů redakci, pokud se ještě na víc necítí).

Také prosíme naše autory, aby dále psali, a sice tak jako by hovořili ke svým přátelům, nikoliv do éteru. Mnozí z nich to dovedou, další tuto schopnost v sobě ještě objeví. Tematický plán uveřejněný v 3. čísle ročníku 1971 je dosti široký na to, aby mohl být naplněn životem.

Všem autorům našeho časopisu, přátelům PMFA a v neposlední řadě též nově zvoleným funkcionářům JČSMF věnujeme několik úryvků z díla Marca Tullia Cicerona, které jsou uveřejněny v tomto prvním čísle.

Představme si člověka vášnivě oddaného zkoumáním a poznáváním jevů přírodních, který je právě zahloubán do rozjímání o nejzajímavějších otázkách, a najednou dostane zprávu o svrchovaném nebezpečí hrozícím jeho vlasti, proti němuž by jí mohl poskytnout pomoc. Což by neopustil a neodvrhl tamto všecko, i kdyby si myslel, že by dokázal spočítat hvězdy nebo změřit velikost světa? A totéž by učinil, kdyby hrozilo nebezpečí jeho otci nebo příteli. Z toho tedy vyplývá, že nad snahy a povinnosti vědecké máme stavět povinnosti, které nám ukládá spravedlnost, neboť ty směřují k obecnému blahu a ve srovnání s tímto blahem nesmí být pro člověka nic důležitějšího.

Obrana druhých a povinnost přispět jim na pomoc se zanedbává z několika příčin. Lidé si nechtějí dělat nepřátele, podstoupit nějakou námahu, vzít na sebe peněžní výdaje nebo se dávají zdržet svou nedbalostí, leností a váhavostí či svými zájmy a starostmi, a tak nechávají bez pomoci ty, jichž by se měli zastat. A proto by nemělo stačit to, co se praví o filosofech u Platóna: jsou spravedliví, poněvadž se zabývají zkoumáním pravdy a pohrdají věcmi, o které jiní vášnivě usilují a mezi sebou svádějí boje, protože si těch věcí nikterak necení. Jednoho způsobu spravedlnosti tím zajisté dosahují, že totiž sami nikomu nekřivdí, ale přitom se dopouštějí nespravedlnosti jiného druhu, neboť jsou tak zaměstnáni vědeckými zájmy, že ponechávají bez obrany ty, které by měli chránit.

Ovšem i poznávání zákonů přírodních a rozjímání o nich bylo by kusé a nedokonalé, kdyby nenásledovaly žádné činy. Tato činnost se však nejlépe projevuje prací pro lidské blaho a vztahuje se tedy k pospolitosti lidského pokolení. A takové činnosti třeba dát přednost před teoretickým poznáním. To dokazují svými skutky právě nejlepší lidé.

Kdo bloudícímu vlídně cestu ukáže,
toť jak by mu světlo o své světlo zapálil:
nic mihn' mu nesvítí, zapálí-li druhému.

Na jediném příkladě zde Ennius dostatečně ukazuje, že to, co můžeme jinému věnovat bez vlastní škody, máme poskytnout i neznámému člověku. Sem náleží obecně platné zásady: nikomu nebránit v přístupu k prameni, dovolit komukoli, aby si od našeho ohně zapálil, radí-li se někdo s námi, dát mu poctivou radu — to vše jsou věci prospěšné lidem, kterým se jich dostává, a přitom nejsou obtížné tomu, kdo je poskytuje.

A tu soudím, že přiměřenější lidské přirozenosti jsou ty povinnosti, které vyplývají ze smyslu pro pospolitost, než ty, které se odvozují z moudrosti. A lze pro to uvést tento důkaz: kdyby byla mudrci dána možnost, aby žil ve vší hojnosti a v úplném klidu uvažoval a přemítal o všem, co je hodno poznání, ale kdyby při tom byla kolem něho taková samota, že by člověka nespátřil, pak by raději zemřel.

MARCUS TULLIUS CICERO